

NOVA DOBA

(NEW ERA)

Dvajset tisoč članov v J.
S. K. Jednoti je lepo število,
toda 25,000 bi se slišalo še
lepše!

URADNO GLASILO JUGOSLOVANSKE KATOLIŠKE JEDNOTE — OFFICIAL ORGAN OF THE SOUTH SLAVONIC CATHOLIC UNION

Entered As Second Class Matter April 15th, 1926, at The Post Office at Cleveland, O., Under The Act of March 3rd, 1870. — Accepted for mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of October 3rd, 1917, Authorized March 15th, 1925.

NO. 31 — ŠTEV. 31

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY, JULY 31ST 1929 — SREDA, 31. JULIJA, 1929

VOL. V. — LETNIK V.

EDWIN PRIMOSHIC

urednik "Cleveland Journal"—
mrtev.
Janko N. Rogelj

Tako nepriznani, tako nevjetno in pretresljivo je udušila med nas novica, da je bil ubit v avtomobilski vožnji naš narodni delavec, učitelj Slovenske mladinske šole v Slovenskem Narodnem Domu, učrednik "Cleveland Journal," ki je pisal v angleškem jeziku za našo mladino v Ameriki, dijak tretega letnika medicine na Western Reserve University, Slovenske Narodne Čitalnice, dramatičnega društva "Ivan Cankar" in društva "Comrades," S. N. P. Jednote. Izklesal ju je umetnik Canova.

Za časa Leona XIII. so tema dveva angeljema obesili okoli ledij skotske "kilts". Delo je bilo izvršeno na umetniški način in le malokdo je izpremembo opazil.

Nekako pred enim letom je sedanjega papeža Pija X. nekdo opozoril na dotično izpremembo. Sedanji papež pa je ljubitelj umetnosti, zato se mu je zdelo, da "škotska krila" na angeljih niso tej nikak prispevki. Odločil je torej, da se naj nepotrebna obleka angeljev odstrani in naj stojita na svojih mestih takoj kot ju je zanimal umetnik Caniva. Bil je nedvomno mnenja, da čistemu in dostojnemu človeku je vsečisto in dostojno.

Nedavno so neki posetniki katedrale opazili neke pege na telesih omenjenih angeljev. Potančnejšem ogledovanju so se prepričali, da se te pege nahajajo na mestih, katere je prej zadržala skotska narodna obleka. Poizvedovanje je povzročilo muzanje v umetniških krogih in privabilo našme na obraz papeža. Po enem svojih zastopnikov je potrdil, da je on ukazal odstraniti škotske "kilts" s kamenitih angeljskih kipov. To je vsekakor lep poklon umetnosti.

Zivljenje je praznik!

Neka ameriška bančna pomočnik jo prinese k linotipisti, ki hitro prenasa članek v tisk. Tiskalni stroji kmalu zopet zaropečejo. Ogoni valji časopisnega papirja se zopet zaobračajo in iz ogromne rotacijske mašine se zvracačjo časopisi z velikimi črnnimi napisimi. Hitro jih prenšajo v razpoljalnicu (delivery room), kjer jih delavci povezujejo v svežje in spuščajo potom drsalnic v spodnjem prostoru, kjer tovor je zagledal stojec, imajo 45 praznih dni na leto, v Siriji 40, v Jugoslaviji 39. To seveda, poleg nedelj. Zelo navdušeni so za praznike tudi v republikah Srednje in Južne Amerike. Vsako mogočo in nemogočo prliko izrabijo, da proklamirajo praznik.

Zakaj pa pleše?

V Denverju je sodnik oprostil plačevanja alimonij mladega Shanerja. Ločeni mož je dokazal na sodniji, da njegova bivša žena po vse noči prepleše. Sodnik je iz tega izvajal, da će mlada žena lahko pleše za zabavo, tudi lahko dela za življenje.

Taki dramatični prizori se dogajajo vsak dan v uredniških prostorih velikega metropolitanskega dnevnika. Morda je to vrok, zakaj toliko mladih ljudi želi postati reporterji, da si je plača razmeroma majhna.

Vse med posredoval, vendar je bilo v prid našemu narodu, katerega si dobro poznam in spoštoval. Vse, katerega vreden sin si bil.

Tvoj spomin ostane pri našem delu, spoštovanje tvojega spomina nas vodi do urešnjevanja tvojih nazavor in idej. Spavaj, spavaj, dragi priatelj, življenje te je utrudilo v zgodnji mladosti, sladko spavaj v naročju svoje rodne zemlje.

(Dalej na 2. strani)

POKLON UMETNOSTI

AMERIŠKI VELEMESTNI DNEVNÍK

Nedeljska izdaja nekega newyorškega lista priobčila je nedavno zanimivo dogodbico iz Rima. V katedrali sv. Petra v Rimu se nahaja grob Karola III., angleškega kralja, katerega zgodovina dosledno predstavlja oblečenega v tipično škotsko, kratkemu krilu podobno obleko, znano pod imenom "kilt". Na vsaki strani zaprtih vrat grobnice stoji eden iz kamena izklesan angelj. Ta dva angela sta zelo izrazita, ker sta edini figuri brez oblike v katedrali sv. Petra. Izklesana sta zelo perfektno in le perutnice jima dajejo angeljsko dobrobit. Izklesal ju je umetnik Canova.

Za časa Leona XIII. so tema dveva angeljema obesili okoli ledij skotske "kilts". Delo je bilo izvršeno na umetniški način in le malokdo je izpremembo opazil.

Nekako pred enim letom je sedanjega papeža Pija X. nekdo opozoril na dotično izpremembo. Sedanji papež pa je ljubitelj umetnosti, zato se mu je zdelo, da "škotska krila" na angeljih niso tej nikak prispevki. Odločil je torej, da se naj nepotrebna obleka angeljev odstrani in naj stojita na svojih mestih takoj kot ju je zanimal umetnik Caniva. Bil je nedvomno mnenja, da čistemu in dostojnemu človeku je vsečisto in dostojno.

Nedavno so neki posetniki katedrale opazili neke pege na telesih omenjenih angeljev. Potančnejšem ogledovanju so se prepričali, da se te pege nahajajo na mestih, katere je prej zadržala skotska narodna obleka. Poizvedovanje je povzročilo muzanje v umetniških krogih in privabilo našme na obraz papeža. Po enem svojih zastopnikov je potrdil, da je on ukazal odstraniti škotske "kilts" s kamenitih angeljskih kipov. To je vsekakor lep poklon umetnosti.

Zim je spisal vsako stran, pomočnik jo prinese k linotipisti, ki hitro prenasa članek v tisk. Tiskalni stroji kmalu zopet zaropečejo. Ogoni valji časopisnega papirja se zopet zaobračajo in iz ogromne rotacijske mašine se zvracačjo časopisi z velikimi črnnimi napisimi. Hitro jih prenšajo v razpoljalnicu (delivery room), kjer jih delavci povezujejo v svežje in spuščajo potom drsalnic v spodnjem prostoru, kjer tovor je zagledal stojec, imajo 45 praznih dni na leto, v Siriji 40, v Jugoslaviji 39. To seveda, poleg nedelj. Zelo navdušeni so za praznike tudi v republikah Srednje in Južne Amerike. Vsako mogočo in nemogočo prliko izrabijo, da proklamirajo praznik.

Taki dramatični prizori se dogajajo vsak dan v uredniških prostorih velikega metropolitanskega dnevnika. Morda je to vrok, zakaj toliko mladih ljudi želi postati reporterji, da si je plača razmeroma majhna.

Vse med posredoval, vendar je bilo v prid našemu narodu, katerega si dobro poznam in spoštoval. Vse, katerega vreden sin si bil.

Tvoj spomin ostane pri našem delu, spoštovanje tvojega spomina nas vodi do urešnjevanja tvojih nazavor in idej. Spavaj, spavaj, dragi priatelj, življenje te je utrudilo v zgodnji mladosti, sladko spavaj v naročju svoje rodne zemlje.

(Dalej na 2. strani)

LETALSTVO JUŽNE AMERIKE

Meseca maja letosnjega leta je Pan American-Grace Airways družba otvorila prvo zvezo med Zedinjenimi državami in zapadnim obrežjem Južne Amerike. Meseca avgusta pa bo otvorjena redna zračna služba med New Yorkom in Južno Ameriko ob vzhodnem obrežju. To službo bo oskrbovala New York, Rio and Buenos Aires Line, Inc.

Lansko leto že pa je bila ustanovljena redna zračna poštna zveza med Francijo in vzhodnim obrežjem Južne Amerike. Južnoameriške republike so torej že zdaj in še bolj bodo v bližnji bodočnosti zvezane potom zračnih črt s svojo veliko sestro na severu, kakor tudi z Evropo.

Toda kdor misli, da so aeroplani za naše južne sosedje kakšna posebna novost, se moti. Južnoameriške in srednjeameriške republike, kot Colombia, Venezuela, Chile, Peru, Brazil itd., imajo že prav dobro razvito avijatiko in dovolj izvajenih in državnih letalcev. Republika Colombia je celo prej vpeljala redno poštno zračno službo kot Zedinjene države.

Bogota, glavno mesto Colombie, stoji na visoki planoti 8650 čevljev nad morsko gladino, oddaljeno 700 milj od Atlantika in 350 milj od Pacifika. Radi visokega gorovja in drugih naravnih zaprek je dohod od obeh strani težaven in zamudjen. Aeroplani so torej za te oddelki nosijo živali rezervno vodo, katera jim omogoča, da vztrajajo več dni, ne da bi pile.

Pri baktrijanski ali dvogrbi kameli je tudi zanimivo, da morejo in tudi v resnici pijejo slano vodo. Na mongolskih in kirgiških stepah marsikje sploh ne dobe drugačne. Tudi hrani se s slanimi in dostikrat zelo gremkimi puščavskimi rastlinami, ki jih druge živali ne marajo. Dasi so skoro vse puščavske rastline bolj ali manj trnjeve, kamel niti to ne moti. Sicer pa ta kamela je v sili tudi odeje, kosti, živalske kože in celo ribe.

Na kolenih, gležnjih in na prsih imajo kamele rožene "podplate," na katere se nastanljajo pri počivanju.

Domovinska dežela arabskih ali baktrijanskih kamel ni znana, kajti divjih kamel ni nikjer več najti. Divje kameli, ki žive v oddaljenih krajih Turkestana, so po vsej priliki podivljane. Nekateri zanstrelih krajih so velikanski gozdovi, drugod džungle, kateri vsako leto poplavijo voda v okrožju stoterih kvadratnih milj, obširne pokrajine, nasejene le ob zverin, strupenih kač in divjih indijanskih ročaj.

Dvajset minut po onem telefonskem poročilu se že sliši po ulicah glas raznašalcev, ki kričijo "Extra, extra — Big wreck."

Telefon lokalnega urednika zopet pozvani. Nekdo je izgubil psa. Ponovno zvoni. Prvi vprašanje s strani družine, ki je v skrbih, da je kdo izmed njene ponesrečil. Po par minutah sledijo telefonski klici z vseh strani. Za dve uri reporterji ne delajo drugo kot prečitati imena ponesrečencev. Med tem je treba izdati druge in tretje izdajo z nadaljnimi podatki o nezgodbi.

Taki dramatični prizori se dogajajo vsak dan v uredniških prostorih velikega metropolitanskega dnevnika. Morda je to vrok, zakaj toliko mladih ljudi želi postati reporterji, da si je plača razmeroma majhna.

Pan American Airways družba

LADJA PUŠČAVE

Kamelo imenujejo ladjo puščave, kajti potovanje človeka preko puščav je še danes maršikje odvisno od kamel. Kameli prenašajo na svojih hrbitih ljudi, živila, vodo in druge predmete. Dolga karavana na kamel, ki se vije preko puščav, predstavlja torek, kateri se vije na široko bazo.

Kameli se v glavnem delijo v dve vrsti, namreč v enogrevne arabske in dvogrbe baktrijanske kameli. Grbe obeh vrst kamel so napolnjene z nekako tekočo mastjo in tvorijo živežno rezervo za te puščavske živali. Pri obliki krmil se grbe napolnijo in napnejo, pri pičli krmil ali daljšem stradanju pa vpadajo.

Znano in dokazano je tudi dejstvo, da imajo kameli posebne vrste želodce, ki so razdeljeni v več oddelkov. V teh oddelkih nosijo živali rezervno vodo, katera jim omogoča, da vztrajajo več dni, ne da bi pile.

Pri baktrijanski ali dvogrbi kameli je tudi zanimivo, da morejo in tudi v resnici pijejo slano vodo. Na mongolskih in kirgiških stepah marsikje sploh ne dobe drugačne. Tudi hrani se s slanimi in dostikrat zelo gremkimi puščavskimi rastlinami, ki jih druge živali ne marajo. Dasi so skoro vse puščavske rastline bolj ali manj trnjeve, kamel niti to ne moti. Sicer pa ta kamela je v sili tudi odeje, kosti, živalske kože in celo ribe.

Na kolenih, gležnjih in na prsih imajo kamele rožene "podplate," na katere se nastanljajo pri počivanju.

Domovinska dežela arabskih ali baktrijanskih kamel ni znana, kajti divjih kamel ni nikjer več najti. Divje kameli, ki žive v oddaljenih krajih Turkestana, so po vsej priliki podivljane. Nekateri zanstrelih krajih so velikanski gozdovi, drugod džungle, kateri vsako leto poplavijo voda v okrožju stoterih kvadratnih milj, obširne pokrajine, nasejene le ob zverin, strupenih kač in divjih indijanskih ročaj.

Dvajset minut po onem telefonskem poročilu se že sliši po ulicah glas raznašalcev, ki kričijo "Extra, extra — Big wreck."

Taki dramatični prizori se dogajajo vsak dan v uredniških prostorih velikega metropolitanskega dnevnika. Morda je to vrok, zakaj toliko mladih ljudi želi postati reporterji, da si je plača razmeroma majhna.

Pan American Airways družba

GLASOVI Z RODNE GRUDE

Premogovnik Belokrajina v Črnomlju preide v last znane domače veleindustrije Jakil. S tem se obeta Črnomlju in okolici velik gospodarski razmah, ker bo tvrdka Jakil brezdvomno to velevažno ruševi postavila na široko bazo.

K velikim jesenskim manevrom češkoslovaške vojske, ki jim bo prisostvoval tudi predsednik republike Masaryk, je povabila češkoslovaška vlada tudi jugoslovenskega kralja Aleksandra in jugoslovenski generalni štab. Za kralja Aleksandra bo pripravljen dvorec v Kromeriju.

Neobičajna nesreča na paši V mostarske okolici je vpokojen stražnik Kosta Miljkovič pašel kravo in pri tem zaspal. Krava je bila na vrv v konec te vrvi je ovil sebi okrog roke. Da ne bi krava ušla kam v škodo. Ko je Miljkovič trdno zaspal, pa je krava podvijala ter vlekla za seboj starega pastirja čež drin str. Miljkovič si je pri tem zlomil roko, poskodoval glavo in zadobil težje notranje poškodbe.

Clovek, ki z roko ustavlja avtomobile in letala. Zagrebčan Slavko Barta je razkazoval nedavno svojo silno moč Parijanom. Barta se je producirjal na Dunaju, kjer je imel največji uspeh. Mož pa je tudi čudovita sila. Z golo roko zaustavi vrsto drvečih avtomobilov in motociklov, letala se ne morejo dvigniti, če jih prime, iz ust izstreljuje dinamitne patroni itd. Sedaj se je meril v Parizu z najmodnejšim Francozom atletom Caudine in zmagal bi bil, če bi bila — kakor pravijo zagrebčki listi — ocenilna komisija nepristranska. Orjaška tekme sta imela za nalogo, zadržati dva aeroplana vsakega od 150 konjskih sil, potem pa še 6 avtomobilov in 18 motociklov. Barta je zadržal te avtomobile polnih 33 sekund, njegov tekme pa samo 17 sekund. Letala pa je Franco zadržal 26, Barta pa 24 sekund. Zagrebčki listi pravijo, da je bil program tekme nalač takoj sestavljen, da se je Barta v nekaterih manj važnih točkah preveč izmučil. Četudi ni zmagal, je za nadomeček izpalil v ustih še dve dinamitni patroni z 250 gr dinamita. Eno je vrgal, da izstrelil stope, drugo pa dirajoč na konju. Vsi gledalci so ga občudoval in ob tej produkciji so bili tudi prestrašeni.

Zdaj se, da so suhaški agenti enako priljubljeni in dobrodošli v vseh šotoriščih od Atlantika do Pacifika in nazaj. V Los Angelesu so nedavno v svoji gorečnosti za sveto prohibicijo postavilo stvar vdrl v ununske samostan, kar brez vseh dokumentov. Nune so vpile po španško, prohibicijski direktor pa je skor nato agente odslivil po ameriško.

V New Yorku je skupina prohibicijskih agentov pustila svoj stari Ford ob North Riverju pri pomolu 59, da je lahko nekajko špijonirala okoli francoskega parnika Paris, ki je imel v kratkom odpluti. Ko so se španški agenti vrnili z brezuspešnega špijoniranja, so pronašli, da se je stari Ford zasleduje rudarje še v pokoju.

VSAK PO SVOJE

Ko to pišem, je spor še zelo resen na Dalnjem Vzhodu. Č

"Nova Doba"

GLASILLO JUGOSLOVANSKE KATOLIŠKE JEDNOTE

Lastnina Jugoslovanske Katoliške Jednote.

IZHAJA VSAKO SREDO

Cene oglasov po dogovoru.

Naročnina za člane 72c letno; za nečlane \$1.50, za inozemstvo \$2.

OFFICIAL ORGAN

of the SOUTH SLAVONIC CATHOLIC UNION, Inc., Ely, Minn.

Owned and Published by the South Slavonic Catholic Union, Inc.

ISSUED EVERY WEDNESDAY

Subscription for members \$0.72 per year; non-members \$1.50

Advertising rates on agreement

Nazlov za vse, kar se tiče lista:

NOVA DOBA, 6117 St. Clair Ave. Cleveland, O.

VOL. V.

• 83

NO. 31

Solnca, luči potrebujemo.

Vse više razvite živali in rastline potrebujejo solnca, potrebujejo svetlobe za svoje življenje. Človek se smatra za najpopolnejše razvito in najbolj inteligentno bitje na svetu, torej je logično, da najbolj nujno potrebuje svetlobe. Solnčna luč in gorkota je človeku skoro tako neobhodno potrebna kot hrana in počitek. Svetloba je eden glavnih pogojev za eksistenco in napredok človeštva. Brez oživljajoče solnčne luči si ne mormo predstavljati krepkega zdravja. Splošno velja tudi pravilo, da v zdravem telesu biva zdrava duša, torej je solnce pogoj tudi za duševni napredok.

Neki časnikarski sindikat rabi v svojih publikacijah sledče geslo: "Dajte ljudstvu luč, pa si bo znalo samo izbrati prava pot." V tem izreku je velika resnica. Slepici potrebujejo vodnike, normalno razviti ljudje pa ne; same luči jim je treba. Duševna luč pa je izobrazba, zato so največji dobrtniki človeštva tisti, ki širijo izobrazbo med ljudstvom. Čim bolj splošna in široka je izobrazba kakšnega naroda, tem boljše življenjske pogoje si ustvari, in načadno tudi najlepše in najbolj prijateljsko izhaja s svojimi sosedmi.

Kdor tava okoli v temi, ne more biti nikdar siguren, kam vodi njegova pot. Le prepogosto se taka pot konča v breznu. Lahko pa si izbere varno in sigurno pot pri jasnem, solnčnem dnevu vsak, ki more in hoče rabiti zdrav razum. Močni karakterji nikdar slepo ne drve za vodniki. Do vsakega cilja vodijo tisočere poti in neštetokrat se je že zgodil, da so misleci danes našli pot, ki je mnogo boljša in varnejša od poti, ki so veljale za najboljše včeraj. Nobe nega posebnega napredka ne moremo pričakovati od skupine, kjer za tisoče posameznikov misli ena sama glava. Ta ka množica, ki ne zna, ne more ali neče misliti, je podobna prav tolikim strojem, ki so mrtvi stvari, če so prepuščeni sami sebi.

Vsaka glava bi morala misliti sama zase, vsaka oseba izbirati življenska poto po svoji razsodnosti. To pa bo mogče le tedaj, kadar se bo vsak posameznik zavedal, da mu je njegovo lastno razmišljevanje prav tako potrebno, kot lastno dihanje, in ko bo vsem svetila luč splošne izobrazbe.

Temeljno izobrazbo dobivajo mladi ljudje v šolah, in ta izhaja iz izkušenj naših prednikov v preteklosti in iz izkušenj starejših sodobnikov. Ta izobrazba je potrebna iz vzroka, da ni treba vsakemu posamezniku pričeti od najnižjih početkov, ampak da lahko začne graditi svojo izobrazbo na temeljih, katere so pripravili predniki. Ako da šola mlademu človeku to prvo podlago in s tem pogoje za samostojno razmišljevanje, za samostojno presojevanje problemov, katere čas prinaša, je primeroma dobro opremjen za življensko pot. Iz te prve juhanje zarje ga bo življene povedlo v svetel solnčni dan, kjer si bo lahko izbirala pota, katera se mu bodo zdela najbolj prava, in se izogiba nevarnih prepodov.

Luč, svetloba je pogoj zdravega življenga in vsega napredka. Prava luč nam pokaže bele ceste in zevajoče preponde, pokaže nam pisane livade in nevarna močvirja, pokaže nam dražestne cvetlice in strupene kače. Nobena luč ni prava, če nam pokaže le nekaj, drugo pa prikriva. Količkor bolj jasno vidimo vso panoramo pred seboj, tembolj si v samozavesten je naš korak. Izobrazba je naša luč; čim jasnejša in popolnejša je, tem bolje za nas. Seveda, če hočemo, da nam bo koristila, ne smemo si oči zakriviti pred njo, ne smemo je skrivati pod mernik, ampak jih pri vsaki možni prilici še dolivajmo olja. To bo v korist nam in človeštva v splošnem.

Glasom pravil J. S. K. Jednote je eden namenov te organizacije tudi, da "praktično izobrazuje svoje članstvo v smislu naprednih principov." Da je izobrazba prav tako potrebna za napredek organizacije, kakor je potrebna za napredek vsakega posameznika, o tem so bili nedvomno trdno prepričani tisti člani, ki so poskrbeli, da je bila gor navedena točka že pred leti uvrščena v pravila J. S. K. Jednote. Čim več luči, to je izobrazbe, bo med nami, tem bolj bo uspevalo pravo bratstvo in toleranca, temvečje zavpanje in prijateljstvo bo vladalo med članstvom in uradniki, tembolj bo organizacija napredovala in tem večji ugled bo uživala J. S. K. Jednota med našim narodom v tej deželi.

SLA DEVOJKA

Sla devojka v mlado jutro, Izpod neba jo škrjanček v mlado jutro, v žitno polje, v glasni pesmi je pozdravljal; v žitno polje, dobre volje, — svete rose poln do vrha — mak ji s čašo je nazdravljal.

(France Zbašnik)

AMERIŠKI VELEMESTNI DNEVNÍK

(Nadaljevanje iz 1. strani)

je prevzel del obveščevanja, tako da mora popolni moderni časopis voditi težko borbo.

Osobje povprečnega metropolitanskega dnevnika obstaja od kakih 2000 oseb. To je malo prebivalstvo malega mesta. Od teh 2000 oseb, zaposlenih pri časopisu, morda le 150 se bavi s pisanjem čtiva, z drugimi besedami spadajo k uredništvu. Skupaj z brozajnimi vestmi oni izpišajo toliko, da bi izpolnilo precej obsežno knjigo. Pri velikem dnevniku je 100,000 besed na dan povprečna vsebina čtiva.

Lokalne vesti nabirajo reporterji. Vesti izven delokroga časopisa, doprinašajo posebne novinarske agencije (news service) in posebni poročevalci.

Od novinarskih agencij za obveščevanje je Associated Press najbolj znana. Članki tega dnevnika urada se lahko prepoznavajo po nadpisu "By A.P." Associated Press je tako organizirana, da je v "resnici" udruženje časopisov, ki daje in dobiva vesti v zameno. Informacije razpošilja potom telegrafičnih pisalnih strojev. Na primer, kadar se dostavlja govor predsednika, zastopnik za Associated Press v Washingtonu piše govor na svojem pisalem stroju v Washingtonu in drugi pisalni stroji v raznih uredništvih pretiskavajo ta govor istočasno. Druge vrste novinarskih agencij preskrbajo časopise s klišeji, fotografijami in pripovestmi.

Vsak veliki časopis ima svojo knjižnico, ki ji pravijo "morgue" (mrtvašnica), kajti v njej se nahajajo opisi in slike tisočerih ljudi, ki naj se potrebujejo v slučaju, da kdo od njih umre. Odlični uredniki lahko stopi v "mrtvašnico" vsak dan in more prečitati, kaj se bo o njem pisalo v časopisu, kadar umre.

Naslove nadaljniki (headlines) piše takozvani "copy reader." Reporterji in "rewrite men" predajo svoje članki glavnemu lokalnemu uredniku (city editor), ki jih pregleda in položi na mizo (city desk). "Copy reader" popravlja jezikovne in pravopisne pomote ter napiše naslov. To poslednje zahteva posebno prakso, ker ni samo potrebno iznašati glavna dejstva v naslovu, mar več mora biti naslov tak, da izpolni odrejeno mesto.

Naslove nadaljniki (headlines) piše takozvani "copy reader." Reporterji in "rewrite men" predajo svoje članki glavnemu lokalnemu uredniku (city editor), ki jih pregleda in položi na mizo (city desk). "Copy reader" popravlja jezikovne in pravopisne pomote ter napiše naslov. To poslednje zahteva posebno prakso, ker ni samo potrebno iznašati glavna dejstva v naslovu, mar več mora biti naslov tak, da izpolni odrejeno mesto.

Na to se članek ali "story" — kakor se mu pravi v narečju časnikarjev — predala tiskarni. Prvi odtis sloga se pošilja nazaj korektorju (copy reader), da ga prečita in popravi.

Takoj počne tiskarski stroj.

Veliki tiskarski stroj je nekaj tako izpostavljajoč kot masinjerija v kako bojni ladji. Kolosalni "Double Octuple" tiskarski stroj izmeče 288,000 izpisov na uro, od katerih ima vsak od štiri do osmiljih strani.

Oddelek za oglase (advertising department) se smatra — po njegovem mnenju, ne pa onem uredništva — za najvažnejši del časopisne organizacije. Mnogi časopisi, ki se prodajajo za tri centove, stanejo deset centov stroška za izdavanje. Niti eden metropolitanski časopis ne bi mogel izhajati z dobičkom, da nima oglasov.

Upravitelji tega oddelka so vedno boljše plačani kot uredniki, razum seveda, ako je urednik ob enem lastniku. Dokazovati, da-l je uredniški ali oglasni delodajec važnejši, je isto kot dokazavati, da-l je priselo prej jajce ali kokoš. Cirkulacija (naklada) je pač odvisna od kakovosti čtiva in cene za oglase so odvisne od cirkulacije.

Oglasovanje napravlja dnevnik najvažnejšim sredstvom za razpečevanje blaga in za razne ponudbe. Moderni departamenti store ne bi bil mogoč brez izdavanja časopisov. Cítalci gle-

dajo v novine za mogoče nakupe. S tem je postal časopis neobhoden del našega gospodarskega sistema. F.L.I.S.

cela pomladil. Bil je bos na vseh štirih, motor ga je bil zapustil in odšel po svetu bogevkam, shramba za gasolin pa je bila polna peska. Kajne, kako lepo je, če ima človek prijatelje kamor koli pride, vse od Atlantika do Pacifika!

Roger Babson pravi, da je dvajset načinov, potom katerih je mogoče napraviti milijon dolarjev. Jaz bi bil zadovoljen, če mi pove le za enega, pod pogojem, da ni treba že začeti s kapitalom enega milijona. V tem slučaju se z njim niti ne menim.

Iz Uniontowna, Pa., se počita, da je pri neki poroki ženin dvakrat omedel v cerkvi, in sicer tik pred usodno ceremonijo. Obakrat pa ga je nevesta vjela in vzdramil z duheto solja. Se je najbrž hotel v zadnjem trenutku izmatati, pa se mu ni obneslo.

V Guayaquilu, republika Ecuador, se je nedavno zgredil čudež. Ponoči je skozi okno prilezla v mestno bolnišnico 10 čevljev dolga kača boanconator. Nekateri pohabljenci, ki se cele mesece niso mogli ganiti s postelj, so pri pogledu na nenavadno nočno obiskovalko poskakali z ležiščem, kot sblaženi zajci. En mrtvoden mož, ki je dve leti ležal, je skočil šest čevljev, s posteljo do okna. Zdravnik, ki ga je pozneje preiskal, misli, da je trajno ozdravljen. Bo že res, da je imela neko kača nekaj s hudičem opraviti!

A. J. T.

DOPISI

Butte, Mont.

Tukajšnji dve društvi, številka 105 in 190 JSKJ, ste sklenili prirediti pikniki na nedeljo 11. avgusta v Gregson Springs. Bratje in sestre, vabljeni sta, da se vdeležite v kolonijo mogoče velikem številu.

Na prostoru, kjer bo piknik, je zelo lepo zabavališče; topla voda, ktor je hoče kopati, plešišče, ktor je hoče plesati, dober zrak za vse. Na razpolago bo dovolj jestiv in hladne piščanke, kateri mi radi pijemo. Tudi busi bodo vozili. Vožnja za odprastje je \$1.00, za manjšo otroke pa 50 centov. Odhod bo: Ob poldeveti, ob pol enajsti in ob pol eni ure, iz piknika pa vozi avtomobil vsako uro, a zadnji odpelje ob enajsti uri ponoči. Obenem se opozarja vse brate in sestre, ki imate svoje avtomobile, da postrežete z vožnjo našim ljudem ter jih pripeljete na piknik. S takimi uslugami si pridobite prijatelje, a poleg tega koristite društvo in društveni blagajni.

Veliki tiskarski stroj je nekaj tako izpostavljajoč kot masinjerija v kako bojni ladji. Kolosalni "Double Octuple" tiskarski stroj izmeče 288,000 izpisov na uro, od katerih ima vsak od štiri do osmiljih strani.

Oddelek za oglase (advertising department) se smatra — po njegovem mnenju, ne pa onem uredništva — za najvažnejši del časopisne organizacije. Mnogi časopisi, ki se prodajajo za tri centove, stanejo deset centov stroška za izdavanje. Niti eden metropolitanski časopis ne bi mogel izhajati z dobičkom, da nima oglasov.

Upravitelji tega oddelka so vedno boljše plačani kot uredniki, razum seveda, ako je urednik ob enem lastniku. Dokazovati, da-l je uredniški ali oglasni delodajec važnejši, je isto kot dokazavati, da-l je priselo prej jajce ali kokoš. Cirkulacija (naklada) je pač odvisna od kakovosti čtiva in cene za oglase so odvisne od cirkulacije.

John Deslich,

nadzornik društva št. 5. JSKJ.

Cornwall, Pa.

Na redni seji društva št. 159 JSKJ, ki se je vršila 14. julija, je bilo sklenjeno, da se priredeši plesna veselica na dan 10. avgusta, ob sedmi uri zvečer. Veselica se bo vršila v društveni dvorani. Vstopnina za modne je 25 centov, za ženske 15

centov, vsi pod 16 letom so vstopnine prosti. Člani so že sedaj opozarjajo, da rezervirajo to večer za našo veselico.

Seveda vabimo tudi vse druge rojake, ki niso člani našega društva. Člani društva se bodo potrudili, da postrežijo vsem posetnikom veselice. Članom drugih društev pa vrenemo obisk, ko bodo imeli veselico.

Tem potom prosimo tudi društva, da ne prirejajo zavab na ta večer, da bomo mi imeli večji vesel. Igrala bo domača slovenska harmonika, tako da se bo lahko plesalo po domači ali ameriški šegi. S hladno piščanko in jestivami bo preskrbljeno, da boste vsi zadovoljni, ki pride. Torej na svidenje na desetega avgusta zvečer.

John Yaklevič, predsednik.

YELLOWSTONE PARK

(Pise F. K.)

Z nastopom poletja je nastopila tudi doba potovanja. Mnogi Slovence že danes lastuje svoje avtomobile. Nihče, ki to leta misli na daljše potovanje, naj ne opusti prilike, da si ogleda eno največjih naravnih čudes Amerike, ako ne vsega svedka.

Jugoslavanska Katoliška Jednota se pripravlja vsem obiskovalcem na vlogi pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se pošlje predsedniku na vrhovnega državnika. Predsednik je Rudolf Perdan, 933 E. 185th St., Cleveland, O.

1. nadzornik: JOHN MOVERN, 412-12th Ave. E., Duluth, Minn.

2. nadzornik: JOHN KUMSE, 1735 E. 33rd St., Lorain, O.

3. nadzornik: JOHN BALKOVEC, 5400 Butler St., Pittsburgh, Pa.

4. nadzornik: WILLIAM B. LAURICH, 1900 W. 22nd Place, Chicago, Ill.

Potom odbor:

1. potomnik: JOSEPH PLAUTZ, 432-7th St., Calumet, Mich.

2. potomnik: ANTON OKOLISH, 218 Liberty Ave., Barberton, O.

Jugoslovanska

NEW ERA SUPPLEMENT

Edited by Anthony L. Garbas.

Current Thought.

GROWN-UP CHILDREN

There are officers and members in our organization who may be likened to grown-up children. When things do not go their way they have fits of disgust and thereafter take back seats, refusing to relieve others of some of the burden connected with the maintenance of a lodge. People who react in such a manner manifest that they haven't matured as yet. They are still pouting children in spite of the fact that their intelligence is otherwise keen. Some never grow up, while others gradually realize that they can't always have their way and are sometimes taught to reason themselves out of the habit. All kinds of trouble results when "grown up" children are present in lodges. Some of them in their persistent determination want to dominate over the rest of the members and often go into a tantrum attempting to frighten the membership into yielding. They violently threaten to "quit" the lodge on some flimsy pretext, but actually because they didn't have their way. These members are always right in their own opinions, and are usually strong. A lodge should deal delicately and diplomatically with such members, being sure not to submit to all their whims, but making concessions in order to keep them. They may sometimes outgrow the emotional reactions of a child, the lodge has to exist in hope.

CLEVELAND SOCIAL WORKER TOURS JUGOSLAVIA

Miss Gannett, head at Goodrich Social Settlement Tells about her Experiences.

It was 5 o'clock on a gorgeously sunny morning in August when I arrived for my first visit to Zagreb, Jugoslavia. The orderly clerk in the Palace Hotel said my room was not ready and would I wait until 8 o'clock. Expecting a long and tiresome, not to say hungry, wait, I sat down in the Park opposite the Hotel. The sky was vividly blue, however, the buildings were clear white, and the green foliage of the Park gave luxuriant shade, and soon, far from being weary, I was enthralled by the spectacles that passed before me. For it was the first day of St. Stephen's Market, the "Kraljevo" lasting nine days.

Into the town from all the surrounding villages poured peasants in their brilliant costumes—full skirts with red and black band from Sestina, with gorgeous flowers from Lekenik pleated skirts and waists from Karlovac, each village with its own distinctive style! Almost all were on foot, carrying burdens on their heads or strapped to their backs, children dragging bravely by their parents. The little boys were dressed exactly like the fathers, with full white trousers, felt jackets and round felt caps, and the tiniest girls were duplicates of their mothers. Now and then a big gentle-eyed cow passed, led by the man of the family or drawing a wooden cart filled with cheese, chickens, or other articles, but never with people! The cows were all cream white and looked gentle and well cared for. To one who had only heard about the costumes of Croatia it was an exciting scene. It seemed almost as if one were on the stage of a huge opera house and watching the actors in the gorgeous costumes.

The time passed quickly and I was surprised when the call for breakfast and my room at the hotel. Later in the day the American Consul sent an interpreter with me to visit the market, the cows, pigs and chickens in the big public square, and the linen market on the hill in front of the Cathedral. Here were displayed hand-woven shirts, kerchiefs, both old and new, and toys and kitchen utensils made by the shepherd boys while watching flocks or in the winter evenings.

Zagreb is a beautifully located city, built on several hills, with magnificent views over the rivers and wooded hills. An American lady who had lived there for years, said she returned to America after the death of her husband, but grew so homesick for the beauties of Zagreb that she came back with her two sons and settled there.

The ethnographical museum is one of the best in Europe, founded by an Austrian, Mr. Berger, who gave his own private collection of peasant costumes and furniture and has added to it. He has costumes from all the provinces of Croatia, peasant furniture and one or two entire rooms furnished in the old peasant style. I am told that many city people are now adopting the old style of hand-painted furniture and it is becoming quite fashionable. Many of the designs are very artistic and show fine craftsmanship. It is a pity not to carry a tradition of this sort. Fine craftsmanship is rare, and Zagreb is the cabinetmaking class made several pieces of peasant furniture, copied accurately from colored charts and pictures sent from Ljubljana.

One of the most interesting incidents on the trip was a visit to Lekenick, the home of one of my Cleveland neighbors. A young girl from Radiša went with me as interpreter and all the village turned out to meet us and to escort us to the family home. Lovely costumes were brought from chests to show the big outdoor oven, a marvellously cooked chicken, and round ball as heavy and as hard as lead! A great delicacy was told, if prepared the right way! Then we dressed in lovely costumes, took each other's pictures, and finally the next day I said farewell to Zagreb with regret lessened by the fact that the rain poured in torrents all day—after allowing me four days of glorious sunshine to see the city and surroundings at their best!

BRIEFS

Edward Simonich of Joliet, Ill., who was graduated from the University of Illinois, in June, will be athletic coach in the high school at Morenci, Ariz., next year. Simonich is a close friend of John Zivetz, active member of St. Peter and Paul lodge.

oo

Mr. and Mrs. Paskvan of Chisholm, Minn., left last week for a week's visit with friends in Chicago.

oo

Miss Jennie Gornick of Chisholm, Minn., is at present away from her duties at the department store and is to enjoy this leave of absence for two weeks.

oo

Twenty-five little guests were present at the birthday party held in honor of the sixth birthday of Betty, daughter of Mr. and Mrs. K. H. Kunze of Chisholm, Minn.

oo

Funeral services for Mary, the five-year-old daughter of Mr. and Mrs. Sam Nonadich of Chisholm, Minn., were held last Friday morning.

oo

Tony Vidmar of Chisholm, Minn., opened his new gas and service station last week.

oo

Louis Drobnick, of Chisholm, Minn., sustained a crushed foot when a scaffolding upon which he and two others were working collapsed.

oo

Miss Frances Sarich and Luke Buncich, both of Eveleth, Minn., were united in marriage last week. Congratulations.

oo

Joseph Kotnik and Stephen Phillips of Eveleth, Minn., arrived in Cleveland, O., recently and are now in search of work.

oo

James Kochavar of Chicago, Ill., is now spending several weeks at the home of Mr. and Mrs. R. Poznanovich in Eveleth, Minn.

oo

Mrs. Mary Kovich and her son, Joe of Chicago, Ill., are to spend a month visiting friends in Eveleth, Minn.

oo

Miss Jennie Platner, employed at the Woolworth store in Eveleth, Minn., is now to enjoy several weeks of vacation.

oo

Mrs. Mike Persha of Eveleth, Minn., was the guest of honor at a surprise party, the occasion being her birthday.

oo

Mr. and Mrs. Frank Pollock and children of Chicago, Ill., arrived in Eveleth, Minn., last week to spend several days with friends.

oo

Miss Agnes Perusek of Ely, Minn., left for Detroit, Mich., where she is to stay with her sister and brother-in-law, Mr. and Mrs. George Milasovich.

oo

Funeral services for the 12-year-old daughter Frances of Mr. and Mrs. Frank Jershe of Ely, Minn., were held last week.

oo

Mr. Anton J. Terbovec, editor of "Nova Doba," published in Cleveland, O., is attending a meeting in Ely, Minn., in company with Mr. Anton Zbasnić, president of the J. S. K. J., Mr. Paul Bartel of Chicago, Ill., Mr. William Laurich of Chicago, Ill., Mr. John Balkovec of Pittsburgh, Pa., Mr. John Mowern of Duluth, Minn., Mr. John

Here's The Point

Our organization is offering our lodges many stipulations for the specific purpose of attracting new members and retaining the old ones.

The Sports Fund has been chiefly established to do its part in boosting S. S. C. U. spirit among us.

Pecuniary remuneration in the form of generous awards to those securing new members is also offered.

The New Era Supplement has been created as a key to open the door to progress.

Let's start a membership boom by taking advantage of these constructive proposals hovering over us and make inactive a bogie of the past.

Remember that there are few if any fraternal organizations that shower so many gifts upon its members.

EARLY SIGNS OF CANCER

Dr. Arch, Supreme Medical Examiner J. S. K. J.

As in my last article on tuberculosis, so in this about Cancer I will again say, that though this is one of the most serious diseases from which mankind suffers, it has one redeeming feature and that is, if detected early enough and if the affected patient will undergo the proper treatment, in a great majority of cases this disease may be checked and the lives of the persons afflicted saved.

Cancer is like tuberculosis in the insidious character of its onset. Most persons associate cancer with severe pain. The fact is, that when pain does occur, the disease has passed the early stage and is often beyond the favorable period for treatment. Cancer may advance even to the incurable stage, without any pain at all. In practically all cases there is no pain at first, in fact, not until the growth has begun to press on sensitive nerve fibres.

Although his visit was short, his advice and cooperation will greatly benefit the lodge of Comrades.

John Petrovic, treasurer of the Comrades, also business manager of the Comrades baseball aggregation had a long chat with Mr. Garbas in regard to the Comrades baseball club and its activities.

Mr. Garbas assured Manager Petrovic that he will do all in his power to organize a hardball league of the S. S. C. U. early next spring.

The Comrades are looking forward to another visit from Mr. Garbas and we hope that he hereafter will be a frequent visitor to Waukegan, Ill.

Thank you Mr. Garbas. Call again.

Mary Petrovic,
Secretary Comrades No. 193,
Waukegan, Ill.

A lodge is the means to the end of making new acquaintances and making your old friends closer friends.

Kumse of Lorain, O., and Mr. Rudolph Perdan of Cleveland, O. They are guests of Mr. Joseph Pishler, Mr. Louis Champa and Mr. Joseph Mantel, all of Ely, Minn.

The knots of matrimony were tied for Mr. Joseph Palmer and Miss Mary M. Zgona of Ely, Minn., last week. Happy wishes.

"ALL NATIONS" FESTIVAL

An "All Nations" outdoor festival will be held August 11th at Luna Park in Cleveland, O. A master "All Nations" flower float for the Flower Pageant scheduled for August 24th will be built with the proceeds.

A carnival of sport, with soccer, wrestling and boxing and folk and modern dances will comprise the festival program. In case of rain the program will be presented the following Sunday. Mr. J. H. Gourley, who has sponsored other similar affairs this past year successfully is the chairman of the All Nations council made up of representatives of all nationalities.

BOWLING TEAMS

Bowling teams require little expense for maintenance and should therefore be a part of every lodge. There is nothing as exciting as watching one lodge team outpin five other pinsetters during the cold winter months when everyone is in search of a warm and cozy place to stay.

The support of teams to participate in games have ceased to be a mere luxury and have become a vital part of the life of a progressive organization. If a lodge wishes to be acknowledged as active, the maintenance of a bowling team will prove to be an invaluable adjunct for the acquisition of such a reputation during the winter months.

The time to organize a team is now, before the season opens. Scout new members if the necessary players are not within the lodge, now, before another lodge picks them off.

We hope to hear a great deal about S. S. C. U. bowling teams this winter and hope that bowling will occupy a full column in each issue of the New Era.

It is far nobler to attempt and fail than to fail without attempt.

and some insist that their members have a thorough examination at least once a year. One company states that through their examinations the discovery of maladies in their early stages, when treatment is most successful, has enabled it to add an average of two years more of life to its policy holders. I believe that if people generally would treat their bodies as they do a good automobile, that is, have it inspected once or twice a year, not only cancer and tuberculosis, but many other diseases would lose much of their power of destruction to human life.

Bare Facts

Five-Foot Worms. Most of us are in the habit of thinking of earthworms as being small creatures only a few inches in length. In some sections of the world earthworms grow several feet long. The January issue of the National Geographic Magazine referring to G. M. Dyott in Ecuador, says: "To pass away the time and to augment the expedition's larder Messrs. Dyott and Johnston occasionally went fishing. The latter's particular mission was to hunt worms—large worms. The most extended specimen that fell to his spade was an earthworm with a five-foot stretch." W. R. Walton, a government entomologist, writes: "It is well known that in Java there is monstrous earthworm several feet in length called *Pericepta musica*, which during the night makes a sharp, interrupted sound, apparently by rubbing the bristles on its body against a stone."

Is The Thumb A Finger? The thumb is a finger, in the most general sense of the term. "Finger" is defined as one of the five terminal members of the human hand, including the thumb. This was probably the original meaning of "finger" as applied to the digits, for the Oxford dictionary suggests that the word may be derived from "pengros," an ancient Teutonic word related to "penque," meaning five. Therefore it is correct to say that a normal person has five fingers on each hand. Likewise it is correct to say the wedding ring is placed on the fourth finger, that finger being the fourth when the thumb is counted.

But "finger" has also acquired a specific meaning, namely, one of the four terminal members of the hand exclusive of the thumb. It is only natural that the thumb should be singled out and given a special name, because it is more prominent by its somewhat isolated position because it differs from the other digits in having two instead of three phalanges. Hence it is equally correct to say that the normal hand contains five fingers or four fingers and a thumb, depending on whether one wishes to emphasize the difference between the thumb and the other digits. When "fingers" is used in the restricted sense the fingers are numbered from first to fourth, beginning with the one nearest the thumb.

Duration of a Wink. The time occupied by the several phases of the movement has been measured, and it is found that the mean duration of the descent of the lid is from 75 to 91 thousandths of a second. The interval while the eye is shut was in one case one-fifteen-hundredths of a second. The rising of the lid occupied seventeen-hundredths of a second.

A specially arranged photographic apparatus was used. The popular phrase that something is done "quicker than a wink" is, therefore, expressive to a degree that may be stated in fractions of a second.

Synthetic Coffee. Imitation coffee has long been manufactured from different kinds of grains. The principle which gives it its flavor, caffeine, is also one of the active elements of tea, kola, and mate. It is as possible to synthesize it as to synthesize indigo, formic acid, perfumes and dyes.

EDWIN PRIMOSHIC

DEATH SUMMONS STUDENT EDITOR

Grim death early Friday returned to Europe. He claimed the life of Edwin Primoshic, in an automobile accident which occurred near Warren, O., when he and a companion were returning from Reserve Officers Training Camp in Carlisle, Pa. Greedy death in meting out death sentences made the head of a very brilliant young Slovene passive and defunct.

Edwin Primoshic was born Dec. 25, 1903, in Chicago, but remained in this country for a brief period, when his parents

achieved a high scholastic record. After the termination of his student days at the "Gymnasium," the equivalent of our high school, he embarked for the land of promise and made Cleveland his future home. He lived on the West Side of Cleveland for several years before he discovered the location of the Slovene settlement. He had little knowledge of the English language, in spite of which he attended Lincoln

High School and already made a name for himself as a student.

About this time he became a part in the family of Erasmus Gorshe, who upon discovering the ambitious youth willingly opened a place for him in their home. It was with this family that he really received the companionship and affection of family life that he missed.

Edwin then matriculated at Ohio State University and completed his last years of his college career at Adelbert College in Cleveland, where he obtained his A. B. degree. He then entered the medical school in Cleveland, and next month he would have started on his last year as a medical student.

His life is much more appreciated when one realizes that he was constantly struggling to complete his education. During his university career he had little opportunity for recreation. He made learning his chief recreation, and as a result he had a mighty intelligence locked up in his head, which was rapidly becoming devoid of hair. Although he shoudered many worries he had the pluck of a Trojan and the tenacity of a bulldog to stick through thick and thin. He was a mental and not a physical giant.

He earned great admiration from all for the efforts made in overcoming hardships, traveling slowly and painfully, but with a set purpose. Everyone admired his work at the Slovene school and his work as editor of the "Cleveland Journal."

Although he has faded from our presence, he will always be remembered as a persevering youth with that indescribable charm of manner which could not help but warm one toward him.

Burial ceremonies took place

last Monday. Joseph Fifolt, president of the Comrades, of which Primoshic was a member, read the lodge ritual. Dr. F. J. Kern and Mr. Ivan Zor-

GEORGE KOZJAK

Slovenian Janissary,

Fifteenth Century Story Of The Slovenian Home-Life.

By JOSEPH JURČIĆ

English Version By John Movern

(Continued)

They all missed Peter at the castle at the noisy celebration given in honor of their new lord who was dressed in Turkish uniform. In vain did old Marcus inquire for Peter with his eyes full of tears of joy; in vain did the family search every corner of the castle for him, but Peter could not be located. The gypsy too disappeared.

It was early in the following morning when a young servant, full of excitement, came to old Marcus and told him horrible news, namely, that he had found the dead body of Lord Peter hanging from the branch of a tree in the woods below castle Kozjak. We can easily imagine how bitter a drop in the glass of wine at this happy reunion was this sad news. The Abbot Ulrik, who shortly before came in the castle with Peter, said sadly: "As one lives so he dies!"

The people who were told to take Peter's body down and bury it secretly told later that the gypsy had emerged from the woods just as they had taken the body from tree and said to the dead man: "Why did you allow me to be thrown into the water — you rascal! Had you not done that with me, you would at least not have had to commit suicide by hanging yourself!"

These were the last words that anyone ever heard from the gypsy, as no one after that saw him in the Slovene provinces.

Not long thereafter, the country was relieved of the unfriendly guests. Satiated with blood and with massacre, the Turks left the province, and peace was restored.

The Slovene peasants who had not found a grave on the battlefield in the war with the mad devils, or had not been carried away to slavery among the inhuman Turks, again got busy at their different occupations. The sound of axes was heard in the old oak forest, and people were at work clearing away the ruins of their former homes, and rebuilding them.

With the financial assistance of the neighboring aristocrats, especially with the assistance of young George Kozjak, Abbot Ulrik constructed a new cloister in Zatichna; and the people throughout the country were endeavoring to heal the wounds inflicted upon them and their country by the savage Turks.

All the neighbors were astonished on seeing Marcus Kozjak, the most prominent man among the Carniolian (Slovene)

man expressed their deep sympathy in the death of Edwin Primoshic, student, editor and leader in Slovene cultural movements.

aristocrats, living with the son who had long been the dead. But his happy life was of a short duration.

The name "janissary," however, clung to young George Kozjak, but he was not naturally imbued with those qualities which this name usually suggests.

Before long young George had to bury his father who willingly and absorbed in God, who had so sustained him late years of his life. Soon thereafter Abbot Ulrik too went to rest in peace with God who well rewards all good deeds severely punishes those who follow the wrong path during lives. Therefore, may He be honored and praised.

THE END

COMRADES — GLEN-VIEW GAME CALLED OFF.

The Comrades-Glenview game which was to be played Sunday August 21st was called off. Five of the nine players on the Glenview team failed to show up. The Comrades took the first game with Glenview by a score of 11 to 3.

Last Sunday the Comrades played the Wheeling, at Wheeling, Ill.

John Petrovic, Comrades S. S. C. U. Waukegan, Ill.

Dinah: "Why, Rastus, what am you all doing wid dat appron on?"

Rastus: "Dis am a shock absorber, woman!"

Dinah: "A shock absorber? Why, Rastus, what do mean?"

Rastus: "Well, ef Ah was to pull it off, you would git de shock all right."

Bobbie: "There goes that fat man Matteossian again. I thought he was going to the doctor to reduce . . ."

Blanche: "He did go until he spent all his money. Now, while he's saving up for the next doctor, his flesh is all coming back on him."

Snip: "What is the most unpoetical thing you can think of?"

Snap: "The life of a wife of a poet."

Phunology

Milt Fall had just rela from a fishing trip in some Maryland. "Talking of ing," he would invent break in at conversations my last three-day trip caught 999 fish, all whoope "Come now," an inde friend advised, "why not it a thousand and be done?"

"No," replied Fall, "I o 999. I'm not going to lie for the sake of one fish."

Mistress: "Mary, I like you to polish the sware so that I can see my in it."

Mary: "I wouldn't if you, ma'am."

Him (fervidly): "I'd thousand death for you ling!"

She (coldly): "Oh, would be enough."

About the only thing makes a modern bride bl rouge.

Hat Clerk: "A won fit, old man."

Customer: "Yeh—but pose my ears feel tired."

Quiz: "Your wife li travel doesn't she?"

Zipp: "Yes, she bought a towel in 10 years."

AMERIŠKA DOMOVINA

TRI-TEDNIK, PRIČNE IZHAJATI

3. AVGUSTA, 1929

KOT DNEVNIK

List bo jako zanimiv in boste v njem dobili najnovejše novice iz slovenskih naselbin po Ameriki, iz starega kraja in razne najnovejše politične vesti. List bo veljal po pošti izven Cleveland \$5.50 za celo leto, za pol leta \$3.00. Vsaka slovenska hiša naj ima nov slovenski dnevnik Ameriško Domovino. Naslov:

6117 St. Clair Ave.

Cleveland, Ohio

POTRESNA POVEST

Spisal Franjo Maselj-Podlimbarski

(Nadaljevanje)

Jedva je Tone sedel, ko se je dvignil Kozlevčar, vrgel nekaj krajcarjev pred Smoletom na mizo ter zaklical Martanu: "To ti povem, Martane! Nizko boste sedli dolinci, ker hočete visoko letati. Siba božja vas zadene, ker ste prevzeti in krivčni in nimate v sebi trohe poštenja in pravičnosti. Vi hočete biti prvi v sošeski, zato vas bo udaril Bog, ki nas je ustvaril vse enake."

Oh, kako trdo úme govoriti Kozlevčar! Sreča zaklopoče nasprotniku in duša mu združi v prsih. No, tudi Martan ni iz onega korena, ki se pokläda živini; glasno in zložno odrine besedo, kar bi jo dvakrat podčrtal, in nasprotniku, če ni Kozlevčar, zaledeni na duši in odgovor mu zamre na ustnicah.

"A v čem je naša prevzetenost in krivica, to mi dokaži. Luka, prosim!" je vzplamtel Martan, in Tone je po tem govo-ru spoznal, da le-ti ljudje obdelujejo široko polje domačega prepirja.

Kako sta se trkala velmoža iste sošeske! "Ne boš, Luka!" tako je zabrusil nasprotniku Martan. "Nikdar ne boste hriboveci ravnopravni z nami dolinci. Vi ste bili v sošeski od nekdaj rep in ostanete na vekov veke!"

Ob takih strašnih besedah je Kozlevčarju za hip zastala pamet in ničesar ni golknil. Vzel je svojo palico in odhajajoč stopil kakor v omotici k vratom.

Ko je Martan videl, da ga je premagal, je zavil svojo misel v mirnejše besede ter rek: "Prav praviš, Luka, da smo ustvarjeni vsi enako, ker vsak pride gol na svet in vsak mora umreti. V začetku in koncu je ravnopravnost, med tem mejnikioma je pa ni. Vsak izkuša goloto, katero je prisnel na svet, pokriti, kakor more. Vi jo hočete pokriti na našo škodo. Čudno, da se še niste domislili, naj delimo z vami po zakonih ravnopravnosti svoje travnike, ker v vaših hribih travnikov ni. Ampak to povej, Luka, svojim hribovecem: Prej pride antikrist in prej bo sveta konec, nego mi odnehamo le za bilko od svojih pravic. To ti povem jaz, ki sem župan te sošeske. Zakaj tega vam ne pozabimo nikdar, da ste vodo spuščali na našo njive."

"Mi nismo stražniki nebeških vod in vaših njiv," tako je zaklical Martanu Kozlevčar, stojec pri vratih, "torej tudi nismo krivi hudega poplava, s katerim vas je Bog hotel kaznovati in vas še bo. Bog je poslal hudo uro, kakor je vsul v starih časih zleplo in ogenj na pregrešena mesta. Ker pa imenuješ antikrista, rečem ti, Martan: Ne kliči pošasti, da se ti ne odzove: Bog ve, če ne stika že po dolini in če se ne bliža dan, ki stori konec vašemu napahu. In ker sva prišla danes skupaj pod eno streho, ti povem še to: S takšnim brezbožnim zarodom, kakršen ste vi dolinci, hriboveci ne maramo nobenega stika več, ne v duhovskih ne v posvetnih stvareh. Naša pota morajo iti na večne naraze. Če je Bog v starih časih dovolil stiskanim Izraelcem, da so se odtrgali od Davida in Salomona, ki sta bila božja maziljenca, tedaj tudi nam hribovecem ne bo štel za greh, ako pri naših postavnih oblastih zahtevamo razdelitev občine v svoje lastno županstvo za hribovske dele naše sošeske, ako obrnemo hrbet tebi, ki si tukaj župan, pa te ni mazil Bog, ampak —"

Nismo si upali zapisati poslednjih Kozlevčarjevih besed, ki jih je izustil že med vrti. Tako trpkie in ostudne izraze sta rodila domači preprični nesloga! Ne trde zastonj učeni ljudje, da je domači preprični obogatil gabrovško narečje z mnogimi psovskimi. Tako sta se ruvala velmoža iste župnije!

Kozlevčar je ves v ognju zaloputnil vrata za seboj in Martan si je pogladil glavo, kakor da jo hoče očistiti nesnagi in potolažiti, ker je nametal Luka toliko sramote nanjo.

"Fej, kakšen zarobljen gobec je to, kakšen dehor gorjanski!" je vzkliknil Maren, da bi omehčal Martanovi glavlj. "Takšnega šuntarja ni več na svetu."

"Naš položaj je tak, da se ne moremo odpovedati našemu ugledu, aka nočemo biti deležni posmehovanja in zasramovanja," je razlagal Martan z glasom razjarjenega velomoga. "Če je Kozlevčar klical na pričo sveto pismo, tedaj se tudi jaz lahko sklicujem na Mojzes in postave. Ali veste, kako je Mojzes rekel Izraelcem? 'Ako nočete biti glava, postali boste rep' — to jim je rek. Tako bomo postali tudi mi dolinci naši sošeski rep, aka ne bomo odločno stali za svojo čast, aka bomo zdaj v tem, zdaj v onem prijenjevali hribovem."

Maren, ki se je nekoliko zadolbel v preudarek, kako sitno bi mu bilo, ako bi postal v sošeski rep — on je bil prvi ključar pri gabrovški cerkvi — je pritrdil Martanu. Ostali gostje so molčali. Tone je izobrazil prijazen nasmeh na licu, kakor človek, ki stoji rad nad strankami in sam v sebi premlejava svojo lastno modro sodbo. In imel je priliko delati modre primere. Za časa svojega enoletnega bivanja na češkem je nekoliko spoznal češkega kmeta, izobraženega, zavednega človeka, ki si v svesti svoje veljavne ponosno dviga glavo, v kateri že tli iskra, ki se imenuje jasna misel in ki sama more pomoci do jasne bodočnosti. Zato ni več gledal s tistem zanimaljem na slovenskega kmeta, kakor prejšnje čase, ko je smatral vse za originalne, katerim bi bilo škoda vzeti njih konservativnost ter jim vcepiči modernejšo misel v glavo. Sedaj je celo s pomilovanjem zrl na te preplašene obrazne, katerih venomer begajo srednjeveški nazori ter strah pred nečim strašnim, neznanim, skrivnostnim . . .

Da bi pregnal neprijetni molk, ki ni tovariš pivskih bratov, in prepeljal govorico na kaj mirnega, kar bi vsem ugajalo, je pohvalil umni Smo Smo gabrovške godce, kako lepo so igrali včeraj pri izprevodu in danes pri službi božji.

"Srce človeku poskakuje od veselja, če jih sliši," je potrdila Smoletova, ki živi vedno v krščanskem soglasju s svojim možem.

"Naš Anžič ta pa ume, ni se zastonj šolal pri vojakih," je pritaknil Smo, da bi popravil neprijazni izraz, ki je bil razlit mlademu hribovcu po obrazu. Anžič je pogladil brke in nalaha nagnil glavo, ker pogodu mu je bila hvala.

"I glej ga ti, mladi Anžič," se je oglasil Maren, da bi razvedril sebe in prijatelja Martana, "tam pri vojakih pa vem,

da si godel visoki gospod, a?"

"Generalom sem godel pri kosilu in pri večerji," je kratko odgovoril slavljenec z umetniško samozavestjo.

"To pa že . . . da . . . vem . . . hol!" je momljal Maren ter prizigal pipo, uvažajoč bolj s čuvstvom nego z besedami visoko umetnost. In pogledal je na Martana, kakor bi ga vprašal, ali je prav, da se meni s hribovcom.

"Kaj, ti Anžič," je vprašal zdajci Krulčev Peter, ki je prijatelj poštenega pomenka in sovražnik prepričev, "ali generali tudi kaj molijo pred jedjo in po jedi?"

"Vojaku ni treba moliti."

"Kaj mu ni treba moliti!" se je Peter čudil.

"Zato mu ni treba moliti, ker je Bog nune ustvaril za to, da molijo zanj, ki drugega dela nimajo," je pojasnil Anžič.

"Anžič rad kako obrovsko pove," je pošeplnil Tonetu Smoletova, zadovoljna, da se je pogovor speljal v tako gladke kolesnice.

"Anžič," je povzel tesar, ki je poleg molitve tudi ljubitelj godbe in o prilikih rad pozvedava, kako se kaj živi po svetu, "Anžič, saj vem, da sam nisi godel, ampak da vas je bilo več, morda trije ali pa štirje, ali pa nemara še več."

"Po štrideset nas je bilo."

"Joj, to ste pa piskali in godli, da je bilo strah! Kaj so vam pa dali tisti generali za to? Ali so vam kaj pustili v skledi?"

Anžiču se ni zdelo vredno odgovarjati preprostemu človeku. Zato se je Marne obregnal na tesarja ter ga poučil, da pri vojakih ne godejo za ostanke v skledi in da general ne sedi tako za mizo kakor "ti ali pa jaz" in ne puli s prsti solato iz sklede, na kar je Peter ugovaljal, da general istotako kakor "nas kdo" muli in guli solato.

Temu prepriču je z modro besedo naredil konec Martan, rekoč, da se pri vojakih ne gode za ostanke v skledi, ampak za "naše davke." Ta namig na davke je provzročil dolg pogovor o davkih in o državni deželnji upravi. Ob njem se je Tone preveril, da se mnogočesa nista domislila Likurg in Solon, ko sta krpala svoje zakone. Tone je z najumnejšimi očmi gledal v pošteno družbo in kolikor mogoče spajjal tok svojih misli s pomenkom pivskih bratcev; po drugi strani pa je moral imeti nekoliko pozornosti tudi za Smoletovo mater, ki je sedela poleg njega in mu to in ono povedala.

Tem pomnekom je naredil konec nekak šum v veži. Pivci so dvignili obraze in poslušali. Zaškrtaла so in se zaprla oddaljena stranska vrata, zaslila se je tavanje po veži, sunek v nekaj votlega, lesenega, tipanje po vratih in pritajeno ženko hihitanje.

"Naši punci sta!" je dejala Smoletova in šla odpirat vrata.

Tone se je popravil na stolu in vtaknil desnico za telovnik, pod katerim mu je silno bilo srce.

(Dalej prihodnjic)

NOVICE IZ PRIMORJA

Učiteljem v Julijski Krajini bodo morale odslej občine dajati prosto stanovanje ali pa posebno doklado. Dotični zavodništveni načrt finančnega ministra je predložen zbornici poslanec.

Naborni komisiji v Goriči se je predstavil neki mladenec iz Renč kot Fran Pahor, rojen leta 1909. Bil je potrjen. Isti dan je bil pa tudi na italijanskem konzulatu v Sarajevu potrjen nabornik Fran Pahor, rojen leta 1909. Ko so prispeli iz Sarajeva v Goričo naborni spisi, so začeli preiskovati, kaj in kako je s tema dvema Pahorjem. Mislijo, da je prav Fran Pahor oni v Sarajevu, tistega, ki se je v Goriči predstavil kot Fran Pahor, pa je bil pa tudi na italijanskem konzulatu v Sarajevu.

V Julijski Benečiji in Furlaniji je zaposljen pri cestnih delih 2211 delavcev.

V Logu pod Mangartom gra-

dijo veliko električno centralo.

Ker se za izvršitev mudi, dela-

jo tudi vse nedelje in prazni-

ke.

Dvorec goriške prefekturice so prenoveili in opremili z novimi pohištvo. Prenovljenje je bilo 246.000 lir. Plača jih goriška deželna uprava. Za pohištvo je plačala državna uprava 195.000 lir.

V mangartskem pogorju se je smrtno ponesrečil 34-letni sodnik Gobetti, doma iz Rema, nameščen v Trstu. Treščil je v 30 m globok prepad, iz katerega so ga dvignili z veliko težavo.

V gozdovih pri Šempetu na Krasu so se pojavili merjasci. Enega so ustrelili. Merjasec teha skoro stol kilogramov.

Ponesrečil se je znani učitelj Sgonicchi (prej Zgonik), ko se je vozil s kolesom iz Kojškega v Kozano. Na nevarni ovinke je padel in obledal. Zadnjeg dneva je deloval težko.

V Dornbergu je tržaški vlak ubil 78 let staro ženico Jožefo Lahovo. Klub zaprtim tračnicam je hotela čez tir. Prijelo je vlak in reva je bila takoj mrtva.

V Puščavljah je prišel iz Amerike po nevosten Alojzij Hojsek.

Nevesta Justina Plesničarjeva je bila že v Argentini. Sedaj sta novoporočenca zopet odpovedala v deželo dolarjev, kjer upata najti skupno dobro srečo.

da si godel visoki gospod, a?"

"Generalom sem godel pri kosilu in pri večerji," je kratko odgovoril slavljenec z umetniško samozavestjo.

"To pa že . . . da . . . vem . . . hol!" je momljal Maren ter prizigal pipo, uvažajoč bolj s čuvstvom nego z besedami visoko umetnost. In pogledal je na Martana, kakor bi ga vprašal, ali je prav, da se meni s hribovcom.

"Kaj, ti Anžič," je vprašal zdajci Krulčev Peter, ki je prijatelj poštenega pomenka in sovražnik prepričev, "ali generali tudi kaj molijo pred jedjo in po jedi?"

"Vojaku ni treba moliti."

"Kaj mu ni treba moliti!" se je Peter čudil.

"Zato mu ni treba moliti, ker je Bog nune ustvaril za to, da molijo zanj, ki drugega dela nimajo," je pojasnil Anžič.

"Anžič rad kako obrovsko pove," je pošeplnil Tonetu Smoletova, zadovoljna, da se je pogovor speljal v tako gladke kolesnice.

"Anžič," je povzel tesar, ki je poleg molitve tudi ljubitelj godbe in o prilikih rad pozvedava, kako se kaj živi po svetu, "Anžič, saj vem, da sam nisi godel, ampak da vas je bilo več, morda trije ali pa štirje, ali pa nemara še več."

"Po štrideset nas je bilo."

"Joj, to ste pa piskali in godli, da je bilo strah! Kaj so vam pa dali tisti generali za to? Ali so vam kaj pustili v skledi?"

"Anžič," je povzel tesar, ki je poleg molitve tudi ljubitelj godbe in o prilikih rad pozvedava, kako se kaj živi po svetu, "Anžič, saj vem, da sam nisi godel, ampak da vas je bilo več, morda trije ali pa štirje, ali pa nemara še več."

"Po štrideset nas je bilo."

"Joj, to ste pa piskali in godli, da je bilo strah! Kaj so vam pa dali tisti generali za to? Ali so vam kaj pustili v skledi?"

"Anžič," je povzel tesar, ki je poleg molitve tudi ljubitelj godbe in o prilikih rad pozvedava, kako se kaj živi po svetu, "Anžič, saj vem, da sam nisi godel, ampak da vas je bilo več, morda trije ali pa štirje, ali pa nemara še več."

"Po štrideset nas je bilo."

"Joj, to ste pa piskali in godli, da je bilo strah! Kaj so vam pa dali tisti generali za to? Ali so vam kaj pustili v skledi?"

"Anžič," je povzel tesar, ki je poleg molitve tudi ljubitelj godbe in o prilikih rad pozvedava, kako se kaj živi po svetu, "Anžič, saj vem, da sam nisi godel, ampak da vas je bilo več, morda trije ali pa štirje, ali pa nemara še več."

"Po štrideset nas je bilo."

"Joj, to ste pa piskali in godli, da je bilo strah! Kaj so vam pa dali tisti generali za to? Ali so vam kaj pustili v skledi?"

"Anžič," je povzel tesar, ki je poleg molitve tudi ljubitelj godbe in o prilikih rad pozvedava, kako se kaj živi po svetu, "Anžič, saj vem, da sam nisi godel, ampak da vas je bilo več, morda trije ali pa štirje, ali pa nemara še več."

"Po štrideset nas je bilo."

"Joj, to ste pa piskali in godli, da je bilo strah! Kaj so vam pa dali tisti generali za to? Ali so vam kaj pustili v skledi?"

"Anžič," je povzel tesar, ki je poleg molitve tudi ljubitelj godbe in o prilikih rad pozvedava, kako se kaj živi po svetu, "Anžič, saj vem, da sam nisi godel, ampak da vas je bilo več, morda trije ali pa štirje, ali pa nemara še več."